

Vi behöver ett oberoende webbindex

Projektet Quaero, som skulle utgöra ett alternativ till Google, gick om intet. Fredrik Larsson menar att Googles dominans beror på framgångsrik indexering, men att företagets makt över våra digitala liv och brist på transparens gör att vi behöver ett oberoende globalt index.

Text: Fredrik Larsson

Illustrationer: Balsam Karam

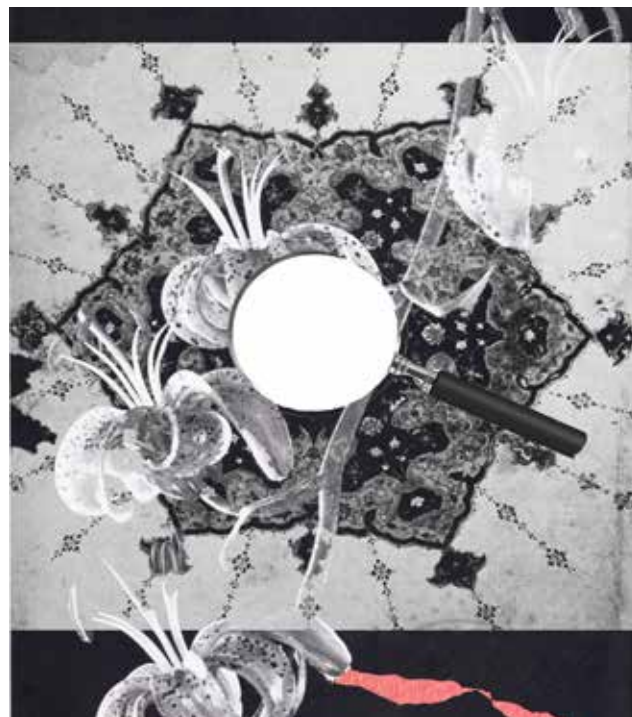
Quaero, ett projekt som var menat att resultera i en sökmotor lik Google, startade på allvar 2008, med stöd av Frankrike, EU och ett flertal företag, och lades ned 2013. Projektet kostade ungefär 240 miljoner dollar och trots det tidiga löftet om att vara en "Google-dödare" måste projektet ses som ett fiasko. En viktig anledning till att Frankrike, och till en början Tyskland, ville driva projektet var USA:s och Googles dominans på området. En dominans som består då Google idag innehar mer än 90 procent av marknaden för sökmotorer. Även många andra sökmotorer använder sig av och är beroende av Googles data. Att skapa ett alternativ till Google har visat sig notoriskt svårt just för att Google är bäst på vad de gör. Källan till deras enorma framgång som sökmotor är deras index.

Ett index i det här sammanhanget är en "lokal kopia av Internet", en dataansamling som sökningarna görs i och som inte bara innehåller en kopia av dokumenten utan också metadata, som exempelvis hur många andra dokument som länkar till ett visst dokument. Det som kräver så mycket resurser och arbete är den konstanta uppdateringen av detta index både vad gäller nya och befintliga dokument. Google har varit duktigare än alla andra på att skapa detta index, hålla det uppdaterat samt tjäna pengar på det. Det Microsoftägda Bing har också haft viss framgång med att skapa ett globalt index men har ännu inte lyckats tjäna pengar på det. Men om nu Google har skapat en sådan bra produkt, vad är då problemet?

Ett problem är den makt som ett enskilt företag får över våra liv, och detta utan folklig kontroll eller insyn. Om Google inte indexerar ett dokument kan man faktiskt säga att det inte existerar och vi vet dessutom inte exakt hur de går till väga för att skapa den träfflista vi ser när vi söker eller hur de använder all den information de samlar in om oss. Det sägs att Google använder sig av 200 faktorer för att rangordna träffar, men ingen utomstående vet säkert vilka dessa är. Ytterligare ett problem är att vi alltid är hänvisade till de sökkriterier och den "ideologi" som Google representerar. Precis som vi vill ha flera TV-kanaler och tidningar bör vi också vilja ha tillgång till flera olika sökmotorer och index. Att Google är så pass skickliga på att anpassa våra träffresultat till tidigare sökningar innebär också att vi lätt hamnar i en sökbubbla utan nya perspektiv eller infallsvinklar.

Enligt Dirk Lewandowski vid Hamburg University of Applied Sciences är det just detta index som vi måste fokusera på och inte så mycket på sökmotorspekten. DuckDuckGo må garantera användarna mer integritet än Google, men det index de använder sig av är inte av samma kvalitet som jätten Google och även detta är ett privat företag utan någon egentlig medborgarlig insyn. Det vi bör göra enligt Lewandowski är att skapa ett globalt index som alla kan få tillgång till. När ett sådant index finns att tillgå kan en mängd sökmotorer och alla möjliga typer av applikationer skapas av både samhällliga institutioner och företag. Tänk vad biblioteken och bibliotekarierna kunde göra om de hade tillgång till ett index av detta slag? Det skulle krävas stora statliga investeringar men en öppen struktur, transparens vad gäller åtkomst och garan-

terat permanent tillgång skulle kunna släppa loss en innovativ förmåga vi har svårt att överblicka idag. Det är också en fråga om demokrati och folklig tillgång till viktig infrastruktur och data.

Ett sådant projekt skulle kräva internationell politisk vilja och stora investeringar men det finns också mindre projekt som syftar till att skapa ett globalt index utan enskild ägare och central server; exempelvis YaCy. Här är det användarnas egen datorkraft som används för att genom p2p-teknologi skapa och uppdatera ett globalt index. Frågan är dock om ett sådant projekt kan konkurrera med Google som ju redan dominerar stora delar av våra digitala liv och har enorma resurser för att fortsätta utveckla sin produkt. Med tanke på hur centralt sökmotorer är i våra liv är väl ändå det minsta man kan begära att vi debatterar frågan. Vi skulle ju exempelvis inte utan vidare acceptera att vägskyltar sattes upp av privata företag enligt hemliga kriterier. Det vore inte heller orimligt att bibliotekariekåren drev denna fråga internationellt som i grunden handlar om medborgarnas tillgång till information.

Källor

- "Why We Need an Independent Index of the Web" av Dirk Lewandowski: <http://arxiv.org/ftp/arxiv/papers/1405/1405.2212.pdf>
- "YaCy" på Wikipedia: <http://en.wikipedia.org/wiki/YaCy>
- "Qwant Wants to Be Alternative to Google" (*The New York Times*): http://bits.blogs.nytimes.com/2014/12/31/quant-wants-to-be-alternative-to-google/?_r=1
- "Quaero gets off the ground to challenge Google" (*The New York Times*): <http://www.nytimes.com/2008/03/21/technology/21iht-quaero24.html>